

Stanislav Grof

PSYCHOLOGIE BUDOUCNOSTI

VYSVĚTLIVKY

Kopírování, šíření a distribuce tohoto díla nebo jakékoli jeho části je zakázáno. Za porušení autorských práv či jiných práv chráněných zákonem může být uživatel postížen dle platných právních předpisů.

TYMPANUM.CZ

OBSAH

Předmluva	(stopa 01)
1. Léčivé a výzkumné možnosti mimořádných stavů vědomí	(stopa 02)
Holotropní stavy vědomí	(stopa 03)
Holotropní stavy vědomí a historie lidstva	(stopa 04)
Holotropní stavy v dějinách psychiatrie	(stopa 05)
Současná psychiatrie – omyly a naléhavá potřeba revize	(stopa 06)
Důsledky moderního výzkumu vědomí pro psychiatrii	(stopa 07)
Podstata lidské psýché a dimenze vědomí	(stopa 08)
Povaha a architektura emočních a psychosomatických poruch	(stopa 09)
Efektivní psychoterapeutické postupy	(stopa 10)
Strategie psychoterapie a zkoumání vlastního nitra	(stopa 11)
Úloha spirituality v lidském životě	(stopa 12)
Podstata reality – psýché, kosmos a vědomí	(stopa 13)
2. Mapa lidské psýché – biografická, perinatální a transpersonální oblast	(stopa 14)
Postnatální biografie a individuální nevědomí	(stopa 15)
Systémy kondenzovaných zážitků – COEX-systémy	(stopa 16)
„Vnitřní radar“ působící během holotropních stavů	(stopa 17)
Perinatální úroveň nevědomí	(stopa 18)
První bazální perinatální matrice (BPM I) – prvotní jednota s matkou	(stopa 19)
Druhá bazální perinatální matrice (BPM II) – kosmické pohlčení, bezvýchodnost a peklo	(stopa 20)
Třetí bazální perinatální matrice (BPM III) – zápas smrti a znovuzrození	(stopa 21)
Čtvrtá bazální perinatální matrice (BPM IV) – zážitek smrti a znovuzrození	(stopa 22)
Transpersonální oblast psýché	(stopa 23-24)
3. Architektura emočních a psychosomatických poruch	(stopa 25-26)
Úzkost a fobie	(stopa 27-28)
Konverzní hysterie	(stopa 29)
Obsedantně kompulzivní neuróza	(stopa 30)
Deprese, mánie a sebevražedné jednání	(stopa 31-32)
Alkoholismus a drogová závislost	(stopa 33)
Sexuální poruchy a deviace	(stopa 34-36)
Psychosomatické projevy emočních poruch	(stopa 37)
Autistické a symbiotické infantilní psychózy, narcistická osobnost a hraniční stavy	(stopa 38)

Dynamika psychotických stavů v dospělosti	(stopa 39)
4. Psychospirituální krize – chápání a léčba transformačních krizí	(stopa 40)
Spouštěcí mechanismy psychospirituální krize	(stopa 41)
Diagnóza psychospirituální krize	(stopa 42)
Formy duchovní krize	(stopa 43)
Šamanské krize	(stopa 44)
Probuzení hadí síly (kundalíní)	(stopa 45)
Epizody sjednocujícího vědomí – vrcholné zážitky	(stopa 46)
Psychická obroda návratem do středu	(stopa 47)
Krize otevírání psychiky	(stopa 48)
Zážitky z minulých životů	(stopa 49)
Komunikace s duchovními průvodci (spirit guides) a zprostředkované předávání informací (channeling)	(stopa 50)
Zážitky blízké smrti	(stopa 51)
Setkání s UFO a zážitky únosu mimozemšťany	(stopa 52)
Stavy posedlosti	(stopa 53)
Alkoholismus a drogová závislost jako forma duchovní krize	(stopa 54)
Léčba psychospirituálních krizí	(stopa 55)
5. Nové perspektivy v psychoterapii a výzkumu lidského nitra	(stopa 56)
Teorie a praxe holotropního dýchání	(stopa 57)
Léčivá síla dechu	(stopa 58)
Léčivý potenciál hudby	(stopa 59)
Cílená práce s tělem – bodywork	(stopa 60)
Podpurný tělesný kontakt	(stopa 61)
Průběh holotropní terapie	(stopa 62)
Kresba mandal a sdílení zážitků ve skupině	(stopa 63)
Léčivý potenciál holotropního dýchání	(stopa 64)
Fyziologické mechanismy působící během holotropního dýchání	(stopa 65)
Holotropní terapie a jiné léčebné metody	(stopa 66)
6. Spiritualita a náboženství	(stopa 67-68)
7. Zážitek smrti a umírání – psychologické, filosofické a duchovní perspektivy	(stopa 69-70)
Zážitky a pozorování, které podkopávají tradiční názory na povahu vědomí a jeho vztah ke hmotě	(stopa 71)
Zážitky a pozorování týkající se možnosti přežívání vědomí po smrti - Fenomény na prahu smrti	(stopa 72)
Zážitky z minulých životů	(stopa 73)
Spontánní vzpomínky dětí na minulé životy	(stopa 74)
Spontánní vzpomínky dospělých na minulé životy	(stopa 75)

Vzpomínky na minulé životy vyvolávané u dospělých	(stopa 76)
Tibetské obřady a techniky týkající se problematiky reinkarnace	(stopa 77)
Zjevení zemřelých a komunikace s nimi	(stopa 78)
Psychedelická terapie u pacientů trpících smrtelnými nemocemi	(stopa 79-82)
Individuální a sociální důsledky výzkumu smrti a umírání	(stopa 83)
8. Psýché a kosmos – holotropní stavy, archetypální psychologie a tranzitní astrologie	(stopa 84)
Důkaz o oduševnělosti vesmíru	(stopa 85)
Empirické potvrzení existence archetypů	(stopa 86)
Objev synchronicity	(stopa 87)
Psychologický význam porodu	(stopa 88)
Vzájemné vazby mezi holotropními stavy a tranzity planet	(stopa 89-91)
9. Kosmická hra – výzkum nejzazších hranic lidského vědomí	(stopa 92)
Oduševnělá příroda a archetypální oblast	(stopa 93)
Zážitek nejvyššího kosmického principu	(stopa 94)
Věčnost v našem nitru	(stopa 95)
Slova pro nepopsatelné	(stopa 96)
Proces stvoření	(stopa 97)
Cesty k opětovnému sjednocení	(stopa 98)
Tabu proti uvědomění si, kdo jsme	(stopa 99)
Problém dobra a zla	(stopa 100)
Účast v kosmické hře	(stopa 101)
10. Vývoj vědomí a přežití lidstva – transpersonální pohled na globální krizi	(stopa 102)
Násilí a chamtivost v dějinách lidstva	(stopa 103)
Zhoubné scénáře ohrožení života na naší planetě	(stopa 104)
Psychospirituální kořeny globální krize	(stopa 105)
Tři jedy podle tibetského buddhismu	(stopa 106)
Praktické poznatky a transcendentní moudrost	(stopa 107)
Anatomie lidské destruktivity	(stopa 108)
Biografické zdroje agresivity	(stopa 109)
Perinatální kořeny násilí	(stopa 110-111)
Transpersonální zdroje násilí	(stopa 112)
Biografické determinanty nenasytné chamtivosti	(stopa 113)
Perinatální zdroje nenasytné chamtivosti	(stopa 114)
Transpersonální příčiny nenasytné chamtivosti	(stopa 115)
Posvátné techniky a možnosti přežití lidstva	(stopa 116)
Poučení z holotropních stavů pro psychologii přežití	(stopa 117)

TABULKY

Tabulka I. I

Starodávne a domorodé techniky vyvolávání holotropních stavů

Přímá nebo nepřímá práce s dechem (pránajama, jógové cvičení bastrika, buddhistický „ohnivý dech“, súfíjské dýchání, balinéský ketdžak, hrdelní zpěv inuitských Eskymáků, atd.)

Zvukové techniky (bubnování, chřestění, rytmické údery s tyčkami, hraní na zvonky a gongy, hudba, zpívání, recitace manter, hra na didžeridu, atd.)

Tanec a jiné formy pohybu (vířivý tanec dervišů, lamaistické tance, tranzovní tanec křováků z Kalahari, hatha jóga, tchaj-ti, čchi-kung, atd.)

Sociální izolace a smyslová deprivace (pobyt na poušti, v jeskyních, na vrcholcích hor, sněžných pláních, vyvolávání vizí, atd.)

Přetěžování smyslů (kombinace akustických, vizuálních a dalších smyslových podnětů během původních domorodých rituálů, extrémní bolest, atd.)

Fyziologické prostředky (půst, spánková deprivace, purgativa, laxativa, (mayský) rituál pouštění žilou, postupy zahrnující bolestné zásahy na těle (sluneční tanec lakotských Siouxů), nařezávání spodní části penisu, pilování zubů, atd.)

Meditace, modlitby a další duchovní techniky (různé druhy jógy, tantra, praxe zenbuddhistických škol Sótó a Rinzai, tibetský Dzogčhen, křesťanský hésychasmus (Ježíšova modlitba), exercicie Ignáce z Loyoly, atd.)

Psychedelické látky zvířecího a rostlinného původu (hašiš, peyotl, teonanacatl, ololiuqui, ayahuasca, eboga, havajská růže, syrská routa vonná, výměšek z kůže ropuchy Bufo alvarius, tichomořská ryba Kyphosus fuscus, atd.)

Tabulka 2.1

Bazální perinatální matrice

Odpovídající psychopatologické syndromy			
BPM I	Schizofrenní psychózy (paranooidní příznaky a projevy, prožívání mystické jednoty, setkání s metafyzickými zlými silami), hypochondrie (na základě neobvyklých a bizarních tělesných pocitů), hysterické halucinace a záměna denních snů a reality.	BPM II	Schizofrenní psychózy (prvky pekelného mučení, zážitek nesmyslnosti a „kulisovitosti“ světa), těžké inhibované endogenní deprese, iracionální pocity méněcennosti a viny, hypochondrie (na základě bolestivých tělesných pocitů), alkoholismus a drogová závislost, lupénka, žaludeční vředy.
BPM III	Schizofrenní psychózy (sadamasochistické a skatologické prvky, sebestřazení, abnormální sexuální chování), agitovaná deprese, sexuální deviace (sadamasochismus, pití moče a požívání fekálií), nutkavé neurozy, psychogenní astma, tiky a kóktání, konverzní a úzkostná hysterie, frigidita a impotence, neurastenie, traumatické neurozy, orgánové neurozy, migréna, enuréza a enkopréza (mimovolně pomůčování a pokálení).	BPM IV	Schizofrenní psychózy (zážitky smrti a znovuzrození, mesašské bludy, prvky zničení a znovuvstavení světa, spasení a vykoupění, ztotožnění s Kristem), manické příznaky a projevy, exhibicionismus.

Odpovídající aktivity ve freudovských erogenních zónách

BPM I	Libidinózní uspokojení ve všech erogenních zónách, slastné pocity při koupání a koupání, částečně přiblížení se tomuto stavu po orálním, análním, uretrálním nebo genitálním uspokojení (vyvolaném jedením a pitím, vyměšováním, močením nebo pohlavní aktivitou) a uspokojení po porodu.	BPM II	Orální frustrace (žízeň, hlad, bolestivé podněty), zadržování moče nebo stolice, sexuální frustrace, zážitek chladu, bolesti a dalších nepřijemných pocitů.
BPM III	Žvýkání a polykání potravy, orální agrese a ničení určitého předmětu, procesy močení a vyměšování, anální a uretrální agrese (spojená s vyměšováním a močovým ústrojím), sexuální orgasmus, falická agrese (spojená s pohlavním ústrojím), porod dítěte, statoakustická erotika (gymnastika, sportovní skoky do vody, parašutismus).	BPM IV	Uspokojení hladu a žízně, požitek ze sání, slastné pocity po vyměšování, sexuální orgasmu nebo porodu dítěte.

Přidružené vzpomínky z postnatálního života

BPM I	Situace z pozdějšího života, ve kterých jsou uspokojovány důležité potřeby, jako například šťastné momenty z kojeneckého věku a dětství (dobrá mateřská péče, hra se stejně starými dětmi, harmonická období v rodině atd.), naplněná láska, milostné romance, cesty nebo pobyty v překrásné krajině, pohled na umělecká díla vysoké estetické hodnoty, plavání v oceánu nebo v čistém jezeře apod.	BPM II	Situace, ve kterých je ohroženo přežití nebo tělesná celistvost (válečné zážitky, nehody, zranění, operace, bolestivá onemocnění, tonutí, uvěznění, „vymývání mozku“, výslechy s mučením, tělesné zneužívání), těžké psychické traumatizace (citová deprivace, rejekce, ohrožující situace, utiskující rodinná atmosféra, výsměch a ponižování apod.).	BPM III	Zápasy a boje, dobrodružné činnosti (účast při útocích v bitvách a revolucích, zážitky z vojny, odvážné lety, cesty lodí po rozbouřených oceánech, riskantní jízdy v autech, boxování), silné smyslové zážitky (karnevaly, zábavní parky a noční kluby, divoké mejdany, sexuální orgie apod.), pozorování sexuality rodičů v dětství, sexuální svádění a znásilňování, u žen vyvrcholení porodu vlastního dítěte.	BPM IV	Šťastné vysvobození z nebezpečných situací (konec války nebo revoluce, přežití nehody nebo operace), zdolání obtížných překážek vlastní aktivitou, příběhy námahy a tvrdého boje za končené úspěchem, přírodní scény (začátek jara, konec mořské bouře, východ slunce apod.).
-------	---	--------	--	---------	---	--------	---

Projevy matric při sezeních s podáním LSD

BPM I	Nerušeny nitroděložní vývoj: realistické vzpomínky na zážitky „bezpečného lůna“, oceánská extáze, krásy přírody („Matka příroda“), zážitky kosmické jednoty, víze nebe a ráje. Narušený nitroděložní vývoj: realistické vzpomínky na zážitek „nepřátelského lůna“ (krize plodu, nemoci a náhlé citové výkyvy u matky, situace dvojčat, pokus o potrat), kosmická hrozba, vytváření paranoidních představ, nepřijemné tělesné pocity (kocovina, zimomřivost, nepřijemná	BPM II	Pohlčení kosmem, nesmírné tělesné a psychické utrpení, nesnesitelné a bezvýhodné situace, které nikdy nekončí, různé víze pekla, pocity topení a uvěznění v kleci, pocity méněcnosti, viny a nedostatečnosti, apokalyptické vidění světa (hrůzy válek, koncentrační tábory, teror inkvizice, nebezpečné epidemie, nemoce, vysílení, smrt apod.), nesmyslnost a absurdita lidské existence, vnímání „kulisovitosti“ světa nebo světa jako prostředí mechanických přístrojů nebo jeho umělosti, zlověstné tmavé	BPM III	Utrpení se zesiluje až do kosmických rozměrů, zážitky na rozhraní mezi bolestí a slastí; pocity vulkanické extáze, zářivé barvy, exploze a ohňostroje, sadomasochistické orgie, vraždy a krvavé oběti, aktivní účast v zuřivých bitvách, atmosféra divokých dobrodružství a nebezpečných expedicí, intenzivní orgastické pocity, scény z harémů a karnevalů, zážitky umírání a znovuzrození, krvavé náboženské oběti (Aztlékové, Kristovo utrpení a smrt na kříži, Dionýsos, atd.), intenzivní fyzické	BPM IV	Náhlé mohutné uvolnění tlaku, zvětšení prostoru, extáze charakteru „osvícení“, víze obrovských sálů, zářivého světla a překrásných barev (nebeská modř, duha, paví péra), prožívání znovuzrození a vykoupení, ocenění prostého způsobu života, smyslové obohacení, pocity bratrství, humanitární a charitativní tendence, někdy manické projevy a pocity velikášství, přechod k prvkům BPM I – příjemné pocity mohou být přerušeny umbilikální (pupečnickovou) krizí – ostrou bolestí v pupku,
-------	---	--------	---	---------	--	--------	--

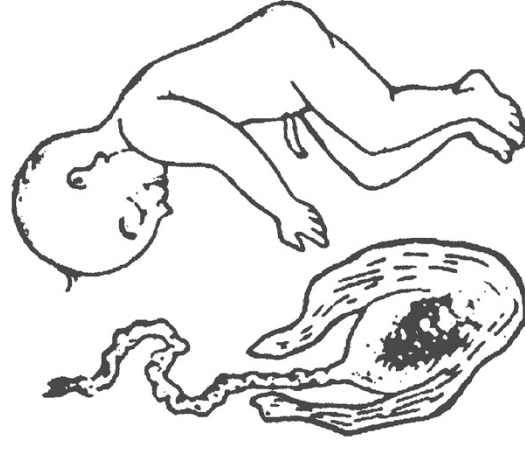
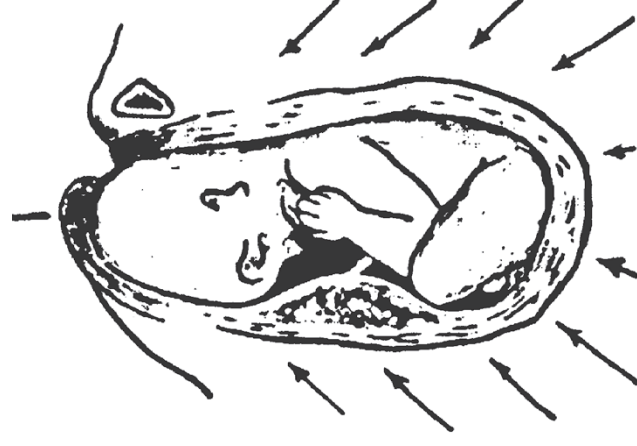
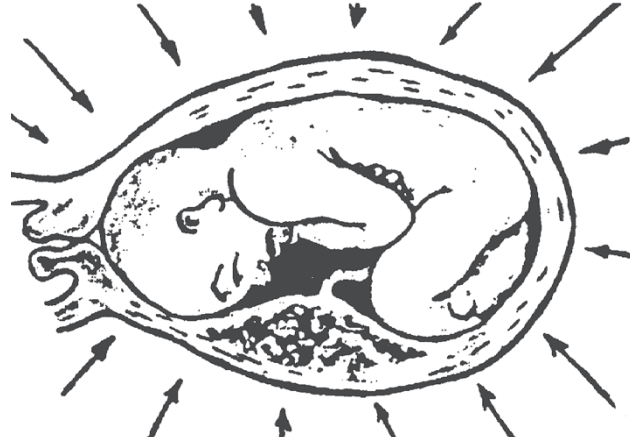
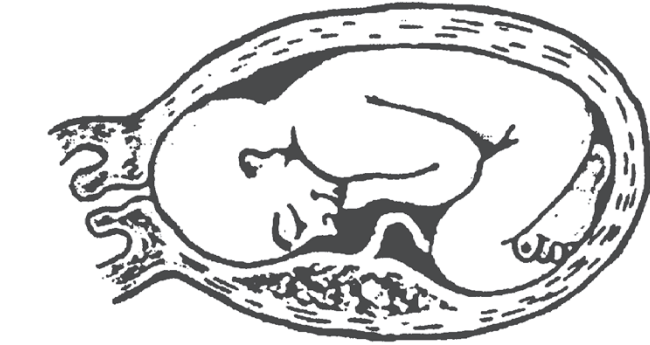
chuť v ústech, pocit ohrožení otrávením, setkání s démonickými bytostmi a jinými metafyzickými silami zla apod.).

barvy a nepříjemné tělesné symptomy (pocity svírání a tlaku, srdeční nevolnost, návaly horka a chladu, pocení a dýchací potíže).

projevy (tlaky a bolesti, dušení, sva-
lová napětí a její vybití, třesy a cuká-
ní, pocity mořské nemoci a zvrace-
ní, střídavé návaly horka a chladu,
pocení, nepříjemné srdeční pocity,
problémy s kontrolou svěračů, zvo-
nění v uších).

zástavou dechu, strachem ze smrti
a kastrace, ze změn uvnitř těla, ale
bez vnějších tlaků.

Fáze porodu

ZÁŽITKOVÉ ROZŠÍŘENÍ VĚDOMÍ V RÁMCI BĚŽNÉ SKUTEČNOSTI A ČASOPROSTORU

1. Překročení hranic prostoru

- a) Zážitky duální jednoty
- b) Ztotožnění s jinými osobami
- c) Skupinové ztotožnění a skupinové vědomí
- d) Ztotožnění se zvířaty
- e) Ztotožnění s rostlinami a vegetačními procesy
- f) Sjednocení se životem a veškerým tvorstvem
- g) Zážitky neživé hmoty a anorganických procesů
- h) Planetární vědomí
- ch) Mimosmské zážitky
- i) Ztotožnění s celým fyzikálním vesmírem
- j) Mimosmyslové vnímání překračující hranice prostoru

2. Překročení hranic lineárního času

- a) Zážitky z období zárodku a plodu
- b) Zážitky ze života předků
- c) Rasové a kolektivní zážitky
- d) Zážitky z minulých inkarnací
- e) Zážitky z vývoje stromu života
- f) Zážitky z vývoje planety
- g) Zážitky vzniku a počátku vesmíru
- h) Mimosmyslové vnímání překračující hranice času

3. Pohled do vlastního těla a zúžení vědomí

ZÁŽITKOVÉ PŘEKROČENÍ HRANIC BĚŽNÉ SKUTEČNOSTI A ČASOPROSTORU

- a) Spiritistické a médijní zážitky
- b) Energetické jevy související s jemnohmotným tělem
- c) Zážitky zvířecích duchů
- d) Setkání s duchovními vůdci a nadlidskými bytostmi
- e) Návštěvy jiných světů a setkání s jejich obyvateli
- f) Zážitky mytologických a pohádkových scén

- g) Zážitky láskyplných a zlomyslných božstev
- h) Zážitky univerzálních archetypů
- ch) Intuitivní chápání univerzálních symbolů
- i) Tvůrčí inspirace a prométheovský impuls
- j) Zážitek Stvořitele a vhledy do tvůrčího procesu kosmu
- k) Zážitky Kosmického vědomí
- l) Suprakosmická a metakosmická Prázdnota

TRANSPERSONÁLNÍ ZÁŽITKY PSYCHOIDNÍ POVAHY

1. Synchronicitní spojení mezi vědomím a hmotou

2. Spontánní psychoidní jevy

- a) Mimořádné tělesné výkony
- b) Spiritistické jevy a fyzikální mediumita
- c) Opakovaná spontánní psychokineze – poltergeist
- d) Neidentifikované létající předměty – UFO

3. Záměrná psychokineze

- a) Obřadní magie
 - b) Léčitelství a čarodějnictví
 - c) Mimořádné schopnosti – siddhi
 - d) Laboratorní psychokineze
-

Tabulka 5.1

Oblíbené hudební skladby používané při holotropním dýchání

(Podle ankety Stevena Dinana realizované mezi facilitátory)

Album	Interpret
Nomad	Nomad
Dorje Ling	David Parsons
1492	Vangelis (soundtrack)
Globalarium	James Asher
Passion	Peter Gabriel
Dance the Devil Away	Outback
Feet in the Soil	James Asher
Mission	Ennio Morricone (soundtrack)
Power of One	Hans Zimmer (soundtrack)
Last of the Mohicans	Trevor Jones (soundtrack)
Egypt	Mickey Hart
Passage in Time	Dead Can Dance
Antarctica	Vangelis (soundtrack)
Deep Forest	Deep Forest
Jiva Mukti	Nada Shakti & Bruce Becvar
Legends of the Fall	James Horner (soundtrack)
Mustt-Mustt	Nusrat Fateh Ali Khan
Planet Drum	Mickey Hart
Shaman's Breath	Professor Trance & the Energizers
Themes	Vangelis
Trancendance	Tulku
X	Klaus Schultze
All One Tribe	Scott Fitzgerald
Baraka	Michael Stearns (soundtrack)
Bones	Gabrielle Roth
Braveheart	James Horner (soundtrack)
Direct	Vangelis
Dynamic/Kundalini	Osho
Earth Tribe Rhythms	Brent Lewis
Music to Disappear In	Raphael
Schindler's List	John Williams (soundtrack)
Tana Mana	Ravi Shankar
Thunderdrums	Scott Fitzgerald
All Hearts Beating	Barbara Borden
Closer to Far Away	Douglas Spotted Eagle
Distant Drums Approach	Michael Uyttebroek
Drums of Passion	Babatunde Olatunji
Gula Gula	Mari Boine Persen
Heaven and Earth	Kitaro (soundtrack)

Album	Interpret
Journey of the Drums	Prem Das, Muruga, & Shakti
Kali's Dream	Alex Jones
Lama's Chant	Lama Gyurme & Rykiel
Mishima	Philip Glass (soundtrack)
Powaqqatsi	Philip Glass (soundtrack)
Rendezvous	Jean-Michel Jarre
Skeleton Woman	Flesh & Bone
Songs of Sanctuary	Adiemus
Transfer Station Blue	Michael Shrieve
Voices	Vangelis
Waves	Gabrielle Roth
Anima	OIO
At the Edge	Mickey Hart
Divine Songs	Alice Coltrane
Drummers of Burundi	The Drummers of Burundi
Drums of Passion: The Beat	Babatunde Olatunji
Exotic Dance	Anugamo & Sabastian
Force Majeure	Tangerine Dream
From Spain to Spain	Vox
Gnawa Music of Marrakesh	Night Spirit Masters
House of India	d. j. Cheb I Sabbah
Little Buddha	Ryuichi Sakamoto (soundtrack)
Mask	Vangelis
Meeting Pool	Baka Beyond
Miracle Mile	Tangerine Dream
Out of Africa	Dan Wallin et al.(soundtrack)
Oxygene	Jean Michel Jarre
Pangea	Dan Lacksman
Piano	Michael Nyman (soundtrack)
Planets	Gustav Holst
Private Music of...	Tangerine Dream
Rai Rebels	various
Rhythm Hunter	Brent Lewis
Sacred Site	Michael Stearns
Serpent's Egg	Dead Can Dance
Stellamara	Sonya Drakulich & Jeff Stott
Tibetan Tantric Choir	The Gyuto Monks
Tongues	Gabrielle Roth
Totem	Gabrielle Roth
Whirling	Omar Faruk Tekbilek
Winds of Warning	Adam Plack & Johnny White Ant

SLOVNÍK

postnatální biografie – životopis týkající se vnějších událostí a vnitřního života jedince od narození po současný okamžik

psychogenní neuróza – neuróza, která nemá organický základ

psychosomatické poruchy – poruchy tělesného, organického charakteru, na jejichž vzniku se rozhodujícím způsobem podílejí psychické mechanismy

behaviorismus – psychologicko-mechanistický směr, který zcela odmítá pojem vědomí a psychickou činnost ztotožňuje s chováním, jež chápe jako souhrn reakcí na podněty; ve své terapeutické praxi využívá především metody odporodmiňování; vznikl na počátku 20. století

psychoanalýza – psychologická teorie a psychoterapeutická metoda zabývající se především nevědomými procesy a motivacemi a jejich vlivem na chování a vývoj osobnosti; její terapeutické postupy byly koncipovány Sigmundem Freudem koncem 19. a začátkem 20. století

neoreichovské techniky – techniky založené na radikálních inovacích, které zavedl do psychoterapie renegát psychoanalýzy Wilhelm Reich

primální terapie – metoda vypracovaná americkým psychologem Arturem Janovem, která je založena na regresivním znovuprožívání dětských vzpomínek a porodního traumatu

rebirthing – technika používající zrychleného dýchání k vyvolání psychického znovuzrození, umožňující opětovné prožití vlastního porodu

supresivní psychofarmaka – látky zvané ataraktika nebo trankvilizéry, které mají potlačující vliv na emoční, sensorické a motorické funkce

integrace – vnitřní přijetí, začlenění, zpracování a propojení všech zážitků do celku psychiky

introjekce – do nitra psýché promítnuté, přenesené vnější jevy a procesy, zvnitřnění vnějšího, opak exteriorizace.

regresní terapie – zážitková terapie spojená se znovuprožíváním vzpomínek z minulosti

skatologie – jevy a děje spojené s výkaly a rozkladem

transcendence – přesah nebo překročení hranic a oblastí dosavadní zkušenosti

psychogenní poruchy – různé emoční a psychosomatické poruchy, které nemají organický základ a jejichž příčiny jsou ryze psychické.

zákon karmy neboli **karmanový zákon** – působení příčin a důsledků lidských činů řídicích a určujících koloběh znovuvtělení jedince, v širším smyslu i reinkarnační cykly lidských skupin, popřípadě celého lidstva; karma je chápána jako osudové důsledky činů z dřívějších vtělení, jejichž výsledkem je současný stav jedince nebo lidské skupiny; na jemnější úrovni se působení karmy týká i lidských slov, dokonce i myšlenek a citů

exteriorizace – vyjádření vnitřních psychických procesů zevním způsobem v interakci jedince s prostředím, opak introjekce.

projekce – mimovědomé přenášení a promítání psychických obsahů navenek do objektů vnějšího světa.

trankvilizéry – psychofarmaka snižující pocity úzkosti, napětí a chorobného strachu.

barbituráty – skupina látek s hypnotickým a sedativním účinkem.

hypnotika – látky navozující spánek, v nižších dávkách uklidnění

transcendentní stavy – stavy přesahující běžnou zkušenost odhalující jiné skutečnosti a oblasti existence.

inflace ega – přeceňování vlastní osoby, domnění, že jedinec je vyvolen

emergency – stav nouze, ohrožení, nepředvídaná událost

emergence – vynoření se, objevení, vývoj, vývin

– odvozeny z latinského slova **émergere** – vynořit se, vzejít, vystoupit.

endogenní – způsobené vnitřními příčinami

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders – DSM IV – v USA oficiální klasifikace emočních a psychosomatických poruch s pokyny pro stanovení klinické diagnózy

psychoidní – případy, při nichž jsou intrapsychické zážitky provázeny projevy v materiálním světě

dipsomanie – zastaralý výraz pro alkoholismus

paliativum – prostředek zmírňující obtíže, neodstraňující však jejich příčiny

facilitátor – osoba, která vede sezení holotropního dýchání, sleduje jeho celkový průběh, podporuje léčivý potenciál psychiky účastníků a probuzení samovolných léčivých procesů, v případě potřeby řídí asistenty dýchajících (sittery) při zvládnání obtížných situací

sitter – osoba, která je plně k dispozici účastníkovi během celého holotropního sezení, je při něm jeho asistentem, partnerem i ochráncem a pomáhá mu zvládnout případné obtížné situace

Varánásí (Benáres) – posvátné město indických hinduistů, kde na nábřežích řeky Gangy nepřetržitě hoří množství pohřebních hranic, na nichž se spalují těla zemřelých

hylotropní (stav vědomí) – termín, který autor používá pro každodenní „normální“ stav vědomí, jako protiklad k termínu holotropní; sslovo je složeno z řeckého hyle – hmota a trepein – pohybovat se nebo cílit směrem k něčemu a znamená tedy „na hmotu zaměřený“

mundánní horoskop – vyjadřuje působení astrologických vlivů v širším významu – na skupiny lidí, národy, státy, společenské jevy, popřípadě kolektivní život celého lidstva a globální jevy

nativní horoskop – osobní horoskop jedince založený na okamžiku biologického narození

radix – pro nativní horoskop je někdy také používán výraz radix, který se postupně vžil spíše pro pojmenování jeho dvourozměrného obrazu.

samsára – sanskrtský výraz pro nestálost a putování všeho živého ve hmotném světě, koloběh zrodu a smrti vyjádřený řetězem znovuvtělování, jenž může být ukončen až dosažením spásy

transfenomenální – za běžných okolností nedostupné našim smyslům

internalizace – zvnitřnění, proces nebo stav, při němž si jedinec vnitřně osvojuje soustavu idejí, hodnot, kulturních vzorců či norem prostřednictvím výchovy nebo působením prostředí

bang – v hovorové angličtině zároveň výraz pro sex